

Hétfői

Friss Újság

Felelős szerkesztő:

Dr. Gara Ernő

(független politikai hetilap)

Telefon 304. Szerkesztőség
és kiadóhivatal Str. Mihai
Viteazul (Rákóczi-u.) 16. sz.

Háborút vagy békét

fog-e tanítónő a háború utáni történettanítás? A Carnegie világképe-alapítvány nagyszabású programjának egyik fontos pontja, hogy tanulmány tárgyává tegye a háború utáni történet-tanítást. Szükségesnek tartotta annak a megállapítását, hábo-rura vagy békére nevelik-e a jövő nemzedékét? Most jelent meg egy terjedelmes mű a Car-negie-alap kiadásában, melyben kiváló szakemberek számolnak be arról, hogy az egyes álla-mokban minő történeti tan-könyveket használnak. A munka rendkívül érdekes tartalmából csak néhány adatot akarunk megemlíteni Ausztriában 1919-ben megjelent egy miniszteri rendelet, mely felszólítja a tanítókat és tanárokat, hogy minden tőlük való nélkül tanítsák a történeti eseményeket. Az angol történeti eseményeket. Az angol történeti iskolák könyv úgy tanítja az angol ifjúságot, hogy Sciller és Goethe hazáját, azt a népet amely a karácsonyfát és a Grimmeseket adta az angol ifjúságnak, újra szerethesse. Sokat foglalkoznak a tankönyvek a Népszövetséggel, melytől a világ jobbrafordulását várják. Az olasz történetírás nehezen indokolhatja háborús szereplé-sét, de legalább érdekes axió-mát ad: »Az, aki más nemzetek hazáját megveti, ép oly joggal mondható árulónak, mint az, aki nem fizet adót, vagy a vá-lasztójogát eladta, vagy a tör-vénynek nem engedelmeskedik». A francia tankönyvekben bizony Poincaré és Foch szelleme lát-szik, talán még tulozva is, hogy a »hazafias» tankönyvírók egy-máson tulicitálhassanak. Sze-rintők Németország ugy viszony-lík Franciaországhoz, mint a bűn az erényhez, mint az ár-nyék a fényhez, a sátán a Je-hovához. »Versailles nem elég, mert nem adta vissza az 1794-határokat... A romániai tan-könyvről nem szól a szemel-vény, A mi országunk kulturája francia nyomdokon halad.

Milyen megtorlást alkalmaz Románia Németországgal szemben?

Bratianu Vintilla nyilatkozata. Lefoglalják a német javakat. A német cikkekre nagy vámtételek.

(Bukarest.) Bratianu Vintilla pénzügyminiszter fogadta a sajtó képviselőit, akiket informált külföldi tapasztalatairól. Ismer-tette a párisi konferencián elért eredményeket, ahol megerősi-tették Romániának Németor-szággal szemben fennálló követ-eléseinek jogosságát, elsősorban a Generala-bankjegyekre. A konferencián kifejtette Románia álláspontját a jóvátételi és kár-terítési problémákban is, az utódállamok adósságainak kér-désében. Nem mulasztotta el a Wrangel-flotta ügyében sem a szükséges intervenciót és reméli, hogy az ebben a kérdésben talált megoldás az európai béke ügyét szolgálja. A párisi német követtel folytatott német tár-gyalásokon azt az impressziót nyerte, hogy Németország nem akarja elismerni Románia jo-gait. Ezért — jelentette ki a miniszter — kényszerítve le-szünk a versaillesi békeszerző-

désnek a Romániában levő né-met javak lefoglalására és lik-vidálására vonatkozó szakaszait alkalmazni és ezen kívül a né-met árucikkekre 26 százalékos beviteli illetéket fogunk kiírni francia példára, a rendes vámtarifák háromszorosán kívül.

Bratianu Vintilla azután megismételte, hogy nem keresett a külföldön kölcsönt, hanem ismerte a külföldi mértékadó tényezők előtt az állami vállalatok commercializálását és úgy látja, hogy az idegen tőke haj-landó ezeknek a vállalatoknak fejlesztéséhez megfelelő tőkét nyújtani. A vonatkozó tárgyalá-sok a legközelebbi napokban már meg is indulnak. A bányatörvényt nem módosítják, egyes az idegenekre vonatkozó pon-tokat azonban hatályon kívül helyeznek. Így az idegen őket eltérő megadóztatásáról szólót. (Rador.)

Kik lesznek a zsidókórház orvosai?

Eddig két millió gyűlt össze a kórház céljaira. — Meg-kezdődik az építkezés.

Mintegy két millió lej gyűlt már eddig össze a zsidókórház céljaira és ha az akció tovább is ilyen erős tempóban halad, minden remény megvan arra, hogy a kórház építéséhez még ez év folyamán hozzákezdjenek. A zsidókórház nagy tehermen-tesítése lesz az elképzelhetetlen nehézségekkel küzdő egyetlen közkórházunknak és nagyon dicsérendő a zsidóságnak az az áldozatkészsége, amely belátva a parancsolt körülményeket, ezt a második kórházat életre hívja. A Vajay utcai Markovits telken fog felépülni az új kórház, amelynek egyik melléképülete aggok menháza céljaira lesz berendezve, ami első és ugyan-csak nagyon fontos intézménye lesz a városnak.

A kórház-építő akció már odáig ért, hogy az orvosi kar megválasztásának kérdése is előtérbe került. Mint értesülünk sikerült megnyerni igazgató or-vosnak Dr. Lükő Bélát, aki a közkórházi elfoglaltsága mellett nagy áldozatkészséggel hajlandó elvállalni a zsidókórház ve-zetését is. A közkórház kiváló or-vosi karából még Dr. Bodonyi Alajost sikerült megnyerni, kombinációban vannak ezenki-vül osztályorvosoknak dr. Klein Alfréd és Dr. Steier Józsefet, aki néhány hónappal ezelőtt került Szatmárra és rövid idő alatt nemcsak a közönség körében, de orvosi szakkörökben is fel-tűnést kellett kiváló képessé-geivel. Steier dr. kórház osztályorvosa volt huzamosabb

ideig és a magyar főváros leg-jobb hírv orvosai közé tartozott. Mint értesülünk, a kórház építkezés megkezdése akkor fog megkezdődni, ha öt millióra gyűlnek az adományozott ösz-szegek.

Mérgezett lisztet loptak.

Mindenki óvakodjon a hatálkenyértől, Gya-nus lisztajánlókaf fel kell jelenteni a ren-dsregeen.

Az elmúlt éjszaka folyamán Herskovits Testvérek hídfői enyvygárából eddig ismeretlen tettesek egy zsák lisztet loptak el. Ennek a tolvajlásnak kiszá-míthatatlan tragikus követke-zményei lehetnek, mert

az ellopott liszt enyvygártás-hoz voít már elkészítve mér-ges anyagokkal keverve és így vagy a tolvajok, vagy azok, akik a lisztet megve-szik és felhasználják élet-veszedelemben forognak.

A rendőrség ezuton figyel-meztet mindenkit, hogy óvakod-jék kétes helyről származó meg-vételétől, mert könnyen halálos veszedelemben kerülhet.

Méz kapható Str. Munte-nia (Zárda-utca) 20. sz.

Börgarnitura és gyermek-kocsi eladó Hermannál Bal-Besarabilor (Batthyányi u.) 11.

Kozmetikai intézetem

felszereltem a legmodernebb »RA-DIOLUX» gépekkel. Mindenféle kezeléseket eszközökkel, u. m. arc-masszázs, ráncok kismúldása, orr-, kézörösség, miteszer, pattanás, kajellitovítás s minden más szépség-hibák eltávolítása, hajhullás, torpa-eltávolítás, hajfestés minden szin-ben. Legújabb hajviseletek ondo-lása és fésülése, manicur Tiszteltető és művészműnek előnyös bértetek.

ROTHSCHILD BELLA
kozmetikai intézete,
Piata Bratianu 6., a félmeletlen.

3 mtr. szövet teljes hozzávalóval

Lei 825

3 " " " " 900

Schwartz és Lebovits nagyáruháza.

Szatmár diákmentő akciója

A külföldön nyomorgó diákokért. Gyűjtési akció — gyermekjelmezből.

A külföldön nyomorgó diákok fölségélyezése ügyében megindult akciót nagy szimpátiával fogadják a város közönsége. Valóban a cél is, a lehetőségek is egyaránt alkalmasak arra, hogy ezt a mozgalmat fölkarolják, mert alig van nemesebb cél, mint nyomorgó diákok számára elviselhetőbb életet biztosítani és alig lehet bármilyen más irányú jótékonyági akciót olyan száz százalékosan megoldani, mint a külföldön nyomorgó diákok ügyét. Szegényeknek almázná, ruhakiosztás, jótékonyági betegsegélyezés — mind olyan törekvések, amelyek mindig csak részlegesen megoldhatók, mert sohasem gyűl annyi össze a jótékonyág olfárán, amennyivel ezek a súlyos problémák láthatólag enyhülhetnének.

A diákok fölségélyezését azonban, tökéletesen keresztül lehet vinni azért, mert egy várostól olyan kevés számú a segélyre szorult külföldi diákok száma, hogy mindegyiket elérheti a jótékonyág keze. Szat-

márról például, hozzávetőleges számítás szerint tíz — tizenöt diák szorul segélyre. Ha fejenként átlag ezer lej havi segélyt számítunk, havonta tíz — tizenöt ezer lejt kell Szatmár társadalmának áldoznia és ezzel az összeggel még van oldva a szatmári diákok sorsa. A segély akció során az az eszme a legéletrevalóbb, hogy az áldozatkészség úgy nyilvánuljon meg, hogy a közönség havi díjakat vállal és ezzel egyszersmindenkorra megoldódnék a kérdés. Ilyen irányban indulnak meg a gyűjtések és minden bizonnyal rövid időn belül sikerrel fognak befejeződni.

Ugy értesülünk, hogy az akció kezdeményezői egy gyorssegély előteremtésére táncmulatságot rendeznek és hogy a közönség adakozása ezen az uton is a szokottnál erőteljesebben nyilvánuljon meg olyan bált rendeznek, amilyen nem volt még az idén és amelynek bizonyára lesz közönsége — gyermekek jelmezes bálját.

főhercegnő hálásan megköszönte Elzholt magántanárának sikeres működését és egyúttal elmesélte, hogy gyermekkorában ő is üldözési mániában szenvedett, később azonban teljesen kigyógyult belőle.

Ez a posthumus napló-részlet orvosi és általában tudományos körökben nagy feltűnést keltett. A volt császári udvar tagjai közül zömösen, akiket megkérdeztek, megerősítik IV. Károly gyermekkori üldözési mániáját.

gondó volt nekem arra, hogy soha többé kártyát ne vegyek a kezembe. Egyébként pedig ne, hogy azt gondolja Melchner, hogy a szerencsétlen véletlen folytán közöttünk egykor fennállott „jogviszony” mentelmi jogot biztosít neki a közönséges bűncselekedetei ellen, amelyeket épp úgy mint eddig, ezután is a közérdekben minden alkalommal a nyilvánosságra hozok.

Gara Ernő.

Nyilatkozat.

Személyes ügyről lévén szó, Melchner Józsefnek a Szamosban közölt nyilatkozatára ezen a helyen válaszolok, nem neki, hanem a közönségnek. Melchner József azt állítja, hogy én neki két év óta nyolcezer lej szíveség kölcsönrel tartozom. Tekintettel arra, hogy Melchner József különböző immorális cselekedeteivel szemben elfoglalt álláspontomat illetőleg nem közbömb ennek a ténynek a valódisága, az ügyre vonatkozólag a következő felvilágosítást adom.

Két esztendővel ezelőtt egy kártyaklub működött Szatmáron, ahova egy este magam is felnéztem kíváncsiságból, ahol — bevallom nem helyesen — kis tételen magam is részt vettem a játékban. Kedvezett a kártya szerencse, nagy összeget nyertem, ami arra ösztönzött, hogy máskor is megpróbálkozzam a szerencsével. A vége is az lett a játéknak, hogy elvesztettem az összes nyereségemet, sőt a magam pénzét is ráfizettem a nem erkölcsös szórakozásra. Ennek a kártyaszobának állandó vendége volt Melchner József és a véletlen úgy hozta, hogy a veszteség alkalmával vele voltam szomszédságban és ő nyerte el a pénzümet, sőt a készpénzem felét hateret lejjel adós is maradtam neki. Nem készpénz adósság volt ez a tartozás, hanem úgy keletkezett, hogy hitelbe játszottam az utolsó téteket. A történetek után másnap felkerestem Melchnert és azzal a propezióval álltam elő, hogy tekintse ezt a kártya-adósságot hitelnek, amelyet havi részletekben fogok visszafizetni. Az összeget Melchner beleegyezése után, a kártyaklub Zaganeacu nevű tulajdonosának havi részletekben visszafizettem, amiről írásaim is vannak. Zaganeacsnak ugyanis tartozott Melchner és az én tartozásomat reá credálta. A fizetést annál is pontosabban teljesítettem, mert előzőleg Melchnernek egy lakás panamájáról írtam s már is kellemtelen kényes helyzet volt neki tartozni.

Való igaz, hogy a kártyázás és adósság egyaránt ballépései voltak életemnek, de olyan ballépések ezek, amelyek nem becsületbe vágók és salkalmas tanulsággal szolgáltak a jövőre vonatkozólag.

Ismétlem, hogy a közönség tájékoztatására írtam meg ennek a már régen kifizetett adósságomnak a történetét.

Az a szomorú tanulság, hogy kártyaasztaloknál melchnerjózsefekkel és hasonló kétes urakkal kerül össze az ember, ele-

Divatrevü.

Jelen számunkban, meg-megkezdjük az állandó divatrevü közlését, melyre felhívjuk a közönség figyelmét. A cikksorozat [Kardos Győző divat-kereskedő írja.

A modern öltözködés a férfiaknál is magasabb rangra emelte a fehérneműt mint a felső ruhát, s innen indul ki azon igazság, hogy ma már nem csak a szűbő csinálja az igazi gentelment, hanem főképpen a divatkereskedő. — Hisz gyakran látják, hogy jól szabott ruhából rikkó tarka ingek, összehangtalan nyakkendők virulnak ki.

Szatmáron sokadmagával vannak azok, kik abban a hitben élnek, hogy izlésesen csak elérhetetlen drága pénzen lehet öltözködni, s ép ezen tévhitlen szándékszik Szatmár legrégibb divatkereskedője változtatni, midőn hangos reklamok helyett időszakonként e lap hasábjain fogja közölni a Wien Páris és Londoni divat változásait, a Kardos divatház ez évben fokozott ambíciót fog kifejezni azon a téren, hogy a legujabb s tőle megszokott disztingált izlésű áruk nemcsak a jól szituált embereknek legyenek elérhetőek, hanem a közönség minden rétegének, mely célból a cég főnöke már a közeli napokban hosszabb külföldi utra megy, s olyan sensációs újdonságokkal fogja meglepni vevőközönségét, ami nemcsak izléses kivitelben, hanem árakban is a piac standardja lesz.

1925 a hűtlenségek éve.

Rekordot ér a házasságtörés.

Mióta Madame de Thébes megtért oda, ahol az örök világosság minden jóslást feleslegessé tesz, nincs olyan utóda, aki a prófétamesterséget olyan rutinnal tudná űzni, mind Madame de Thébes. Most két párisi asszony tart igényt a „világjósno” címére, hogy milyen sikerrel, kitűnik az 1925 évre mondott jóslásaikból. Madame Tébbe szerint Herriot kormányja legfeljebb júniusig fogja birni az iramot. A „vallásos kérdés” fogja nyakát szegni... Angliában és Németországban megint a szociáldemokraták jutnak uralomra. Amerikában Cololidge máról-holnapra bukik meg. Mussolininek is eljön az ideje és Spanyolországban végre

ki fog törni a forradalom.

A másik jósnő, Madame Fraya óvatosabb, Érzéki mámorban látja maga előtt az 1925-ös évet, amely szerinte a meszeszerű gyorsaságok éve lesz. Nem lesz forradalom, de mindenütt izgalom. Borzasztó veszedelmek fenyegetnek itt is ott is — és rémek fognak láthatáron feltűnni. Háboru nem lesz, de örök félelemben fogunk élni. Három-négy új ember fog hirtelen a sötétből feltűnni. Valahol lesz egy kis diktatura. Egyáltalában minden rövid, gyors és annyira nem fogják szeretni az asszonyokat, mint ebben az évben. Mert az 1925-ös év a nagy hűtlenségek és kimondott házasságtörések éve...

Vértengerről álmodott a gyermek Habsburg-Károly.

IV. Károly király gyermekkorában üldözési mániában szenvedett. — [Elzholt dr. most elhunyt bécsi ideggyógyász naplójából.

(Bécs, február 6.) Elzholt dr., a kiváló bécsi ideggyógyász a napokban elhunyt. Ebből az alkalomból a híres orvos egyik barátja visszaemlékezéseket közöl és ennek keretében a következő rendkívül érdekes dolgokról számol be:

Neusser dr. udvari tanácsos házi orvos volt nékai Ottó főherceg családjánál. Egy létogatása alkalmával Mária Jozefa főhercegnő panaszkodott a házi orvosnak, hogy legidősebb fiának, Károlynak, a későbbi császárnak és királynak, lelki életében aggasztó tünetek mutatkoznak. A főhercegasszony elmesélte az orvosnak, hogy a testileg szépen fejlődő fiút az utólag rémképek üldözik. Ottón a fiú jól érzi magát, ha azonban udvarmesterével kiköcsikázik, úgy mindig azt képze- li, hogy a hintó vértengeren

gázol keresztül. Sokszor azt is beképzeli, hogy kísértetek üldözik. Eppen ezért a fiatal főherceg az utóbbi időben nem is meri elhagyni szüleinek lakását.

Nuesser dr. erre azt válaszolta, hogy a legjobb lenne a fiatal főherceget egy pszichiáterrel megvizsgáltatni. A főhercegnő kérésére Neusser nyomban elküldte Elzholt dr. egyetemi magántanárt. Elzholt dr. három napon keresztül állandóan a fiatal Károly mellett volt és az udvarmester helyett ő kocsiháztott ki vele. Nyomban észrevette, hogy csak átmeneti idegzavarokról van szó és szuggesztív módon igyekezett a fiatal főherceget meggyógyítani. Kísérlete sikerrel is járt, Károly főherceg kigyógyult az üldözési mániából.

A főherceg anyja, Mária Jozefa

Ne üljön fel

hangzatos hirdetéseknek

Győződjék meg,

hogy a legjobban csak

Vajda-féle

cipőüzletben vásárolhat

mélyen leszállított árban az idény előre haladás miatt Rákóczi-utca 27. Püspöki áruház volt „BATA” bizományos vásárcipők, hó- és sár-cipőkben nagy választék.

Aki lelki nyomást kapott a nagy háboruban...

Doktor Nagy Ferenc kálváriája. „Fizikailag — lelki nyomást érzek” egykori szatmári ügyvédjelölt?

Bejött hozzám a riport és bemutatkozott.

— Én vagyok kérem doktor Nagy Ferenc...

Nem úgy mondta, hogy „van szerencsém doktor Nagy Ferenc vagyok”, hanem halkán, fáradtan, megtörtén nyögte inkább, mint mondta: én vagyok kérem doktor Nagy Ferenc.

Ahogy mondta, úgy is nézett ki. Szeretném lerajzolni és képen bemutatni, mielőtt az élete sorjáról beszélne. Megpróbálom szavakkal:

egyik lábán fűzős cipő, másik lábán gombos cipő — a két lábbeli csak abban hasonlít egymáshoz, hogy mindkettő rongyos. A cipőkből rongycsapatok lógnak, a rongycsapatokra rongy tapad (ez a nadrág), a rongyra ismét rongy tapad (ez a kabát) és a rongyok tetejéből egy viharvert bánatos férfarc mered felém: megtört fényű szemek mélyen el vannak ékelve a csontok közé — ez doktor Nagy Ferenc...

— Elbeszéli a tragédiáját. Ilyen szavak buggyanak elő rapszódikusan a borostás bajusz alól.

— Háború... Oroszfogság... Szenvedések, hazatérés, forradalmak... A testvérei kijátszották az örökségből... Magyarországon élt. Onnan tavaly visszajött... Sziguranca... Hadbírósg... Keserves kálvária az állampolgárság után... Kenyértelenség... Zúllás...

— Tetszik látni mennyire lezúllottam. Pedig uriember voltam valamikor. Itt voltam ügyvédjelölt Szatmáron dr. Borgida Endre ügyvéd urnál. Ismernek itt engem, uriember voltam és most így nézek ki.

— Nézzé doktor ur, ön intelligens ember. Bizonyára fog tudni felelni arra, amit kérdezek: hol, mikor, mi volt az életében az a tragikus fordulópon, amelyen így félrecsúszott? Látja, amit elbeszél az mind nagyon szomorú és keserves: háború, fogság, forradalmak, szomorú sors volt ez, de közös sors, mindnyájunk sorsa. És az emberek úgy ahogy mégis kievickéltek belőle — ha egészségesek maradtak, ha nem lettek békák, sánták, ha nem kaptak gránátnyomást, idegsokkot, vagy nem érte őket fégyéb hasonló különleges szerencsétlenség. Ön ugyilátom egészséges maradt — vagy nem? Érez valami fizikai fájdalmat? Kapott valami betegséget a háboruban? Réveteget tekint rám doktor Nagy Ferenc.

— Fizikai fájdalmat?... Én kérem fizikailag egy lelki nyomást érzek. Ez az én bajom. Ez az én ki nem gyógyítható betegsémem. Ez alatt a lelki nyomás alatt nyögök — nincs erőm szembeszállni az élettel. Ha baj ér, nem tudok megbirkózni, nincs erőm, földöncsúszó féreggé lett az az irtózatoss nyomás, amit a lelkemben érzek...

A háborúból ismerünk egy

irtózatoss nyomást: százezreket pusztított el, százezreket feltévé, nyomorékká, életharcra képtelenné. Ez a kegyetlen nyomás, ami megmaradt a bűnös háború frazeológiájából — a

Hogyan jutott koldussorára az gránátnyomás. Ime a gránátnyomás mellé, egy másik irtózatoss háborús nyomás: doktor Nagy Ferenc lelki nyomást kapott a nagy háboruban és attól koldul egész életében... (g. e.)

Ujabb fordulat várható a Cioc ügyben

Weber műszerész szenzációs vallomása a szerkesztőségünkben. Két oldalról vesztegetnek

(Szatmár, febr. 8.) Az elmúlt héten a kolozsvári sajtóban ismét megszéllőztettek a már kiadtnak látszó Cioc ügyet. Az Ellenzékben cikk jelent meg arról, hogy Cioc Haralambie a több milliós panama közepében álló fűtőházi főnök, akit néhány heti vizsgálati fogság után szabadon bocsátottak, arra használja föl a feltételes szabadságát, hogy

vesztegetési ígéretekkel igyekezik az ügy tanult hamis vallomásra bírni.

Megjelent a szerkesztőségünkben Véber Károly műszerész, aki ellen szintén folyik eljárás az ügyben és előadta a következőket.

— Tessék kérem megírni, hogy abból az ügyből, amit a kolozsvári lapok írnak, nem igaz egy szó sem. Ellenkezőleg, az igaz, amit elmondok. Tessék idehallgatni: igaz az, hogy történi vesztegetés ebben az ügyben, de nem a Cioc részéről, hanem olyanok vesztegetnek, akik szintén benne vannak a panamában, akik ellen azonban még csak eljárás sem indult.

— Eljött hozzám a mulkorian egy vasúti hivatalnok és azt az ajánlatot tette, hogy kapok százezer lejt, ha ki szokom Magyarországra.

— Hogy ki volt ez a hivatalnok és kinek az ügyében jár el, azt nem mondom meg, de a bíróság előtt hajlandó vagyok vallani. Annyit elmondhatok, hogy olyanok próbálnak megszabadulni tőlem és több más nekik esetleg terhelő tanutól, akik a jelen pillanatban még tisztán állnak az ügyben.

De ki vannak téve annak, hogy olyan fordulatot vesz a nyomozás, amelyben kitűdnének a panamák, — mert ezután még szenzációs fordulat várható a Cioc ügyben.

Hogy mennyire fedi a valóságot Véber elbeszélése, hogy bosszu sarkalja-e csupán ezt az embert, amiért belekeverték az ügybe, vagy valóban vannak-e a kezében bizonyítékok, azt alig lehetne még megállapítani, mindenesetre valószínű, hogy vannak a Cioc panamának még olyan rejtett labirintusai, hová nem láttak még be a nyomozó hatóságok.

Érdekes még Véber Károlynak a következő kijelentése.

— Amit a házi nyomozásnál a cfr nyomozó bizottságának előadnak, annak a fele sem

igaz. Az az igaz, amit a vizsgálóbírósnál mondtam. De még sokkal több is igaz: ha még egyszer kérdeznék, majd beszélék.

Semmi pozitívumot nem akart

Csend van a Muhy palota körül.

Nincs újabb feljelentés Sándor Béla ellen. Hétfőn határoznak a szabadonbocsátása fölött.

A Muhy palota környékén elcsendesedtek az elmúlt hét izgalmak. Sándor Béla az állítólagos gyermekrontó kereskedő az ügyészség foglya, annak ellenére, hogy az első feljelentésen kívül eddig egyetlen feljelentés sem érkezett ellé. Ami az első feljelentést illeti, az alig alkalmas bűnügyi eljárás lefolytatására, minden valószínűség szerint polgári perre egyszerűsítődik.

Az ügyészségen az ügy abban a stádiumban, hogy most készült el az ügyészi indítvány

mondani Véber a százezer lejes vesztegetésen kívül, de amilyen titokzatosan sejteti az ügy kulissza titkait, nem volna érdektelen egy újabb hivatalos vallomást kivenni belőle...

és minden valószínűség szerint hétfőn kerül a vizsgálóbíróhoz, aki dönteni fog Sándor Béla előzetes letartóztatása vagy szabadonbocsátása fölött.

Azoknak a gyermeknek a szülői, akikkel Sándor Béla állítólag próbálkozott, mint értesülünk nem is fognak följelentést tenni, mert az orvosi vizsgálatok teljesen megnyugtatók és nem hisznek a gyermekek meséinek a valódiságában. Sándor Béla így feljelentés hiányában hétfőn minden valószínűség szerint szabadlábra kerül.

A kényszereggyezkedő kereskedők ellen.

Mit nem hangsúlyoz ki az ügyészi indítvány? A tisztességes kereskedők védelmét igényelnek.

Tegnap került nyilvánosságra az az indítvány, amelyet Dr. Nestor József vezető ügyész terjesztett a törvényszék elnökéhez és amelyben a kényszereggyezkedő kereskedők megrendszabályozását kéri olyan módon, hogy a kényszereggyezkedés hátterét hatósági vizsgálathoz vegyék alá és adott esetekben az ügyészség magánindítvány nélkül hivatalból emelhesen vádat.

Az indítványra vonatkozólag kikértük a kereskedő testületek véleményét, ami az ügyre vonatkozólag a következő.

Általában helyén való az ügyészi indítványok kényszereggyezkedésére vonatkozta, de annak publikálása még sem célszerű a mai viszonyok között, amikor nagyon alkalmas arra, hogy a piac amúgy is megren-

dült hitelét még jobban aláássa. Különben is az ügyészi indítvány, amikor a múlt tapasztalatáról beszél, nagyon általánosít és nem veszi tekintetbe, hogy a súlyos gazdasági viszonyok számos komoly céget is válságba kergettek. Az indítványnak ez az indokoló része sokkal tökéletesebb volna, ha konkretizálná az eseteket, vagy legalább megemlítené, hogy az olyan kényszereggyezkedések, amelyek ügyészi beavatkozást produkálnak, csak egy hányadát teszik a folyamatban levő kényszereggyezkedési tárgyalásnak.

Ettől a szépséghibától eltekintve, mindenesetre nagyon helyén való az indítvány és alkalmas arra, hogy a könnyelmű, vagy bűnös kényszereggyezkedőket eredményesen megrendszabályozza.

Melchner & Szamos.

Miért nem jelent meg a Szamosban a helyi újságírócsoport Melchner elleni határozata?

Az Erdélyi és Bánsági Kisebbségi Újságírószervezet Szatmári Csoportjának 1925. február 3-án tartott rendkívüli csoportulása a következő határozatot hozta.

Dr. Gara Ernő a helyi csoport alelnöke mint a szatmári Hétfői Friss Újság szerkesztője

lapjának legutóbbi számában megírta, hogy Melchner József szatmári kereskedő ellen a helybeli ügyészségen bűnvádi feljelentést adtak be hamis eskü miatt. A nevezett cikkre Melchner a Szamos másnapi számának nyilvántárolatában dr. Gara Ernő személyét és újságírói

Uj paplankészítő műhely nyílt Deák-tér 7. (volt Fogel-ház)

tisztességét is sértő közleményt adott le.

A csoport mai ülésén megállapította, hogy dr. Gara Ernő, amikor a Melchner Józsefről szóló közleményt a lapjában leadta, újságírói hivatásával járó kötelességének tett eleget, mert hivatalos okiratok alapján a való igazat írta, úgy a hűmés eskü, mint a cikkben még említett csempészés miatt folyó bünvádi eljárásokat illetően.

A csoport megállapítja, hogy Gara Ernő újságírói működésének korrektségét vád nem érheti.

Ami a Melchner József által említett kölcsönösséget illeti, erre vonatkozólag a csoport Gara Ernő kérelmére elrendelte az ügy bevizsgálását.

Satu-Mare, 1925. február 3-án.

Kertész László s. k. elnök.

Az újságírószervezet helyi csoportja az állásfoglalás kapcsán azt is kimondotta, hogy a fenti határozatot a Szamos legközelebbi számában nyilvánosságra hozza.

Miután ez a határozat két napon át nem jelent meg a Szamosban, érdeklődtem annak oka felől, úgy a helyi csoportnál, mint a Szamos kiadóhivatalánál. A helyi csoporttól azt a felvilágosítást kaptam, hogy a kiadóhivatal nem ad helyet a közleménynek, a kiadóhivatalnál viszont azzal magyarázták az ügyet, hogy a helyi csoport nevében Lengyel István titkár a lekötés elől visszakérte a nyilatkozatot.

Emlékezzünk vissza: rámutattam már arra, hogy a Melchner ügyben milyen pontosan együztmüködik a Szamos szerkesztője és a kiadóhivatala, annak ellenére, hogy a felelős szerkesztő nyilatkozata szerint gondosan külön vannak választva szerkesztőségi kiadóhivatali szempontok.

Ime a gondos kettéválasztás ellenére megtörténik az, hogy a kiadóhivatal érdekében a szerkesztőség a saját határozatát dezavualja.

Az ügyben különben szervezeti uton veszek elégtételt a kolozsvári központi Újságíró szervezetnél és nem tartom helyénvalónak, hogy ennek az eljárásnak részleteit a közönséggel ismeressem.

Addig is, amíg közölni valóm ez az ügyben, szembeállítom a két tényt: a Melchner nyilatkozatát közli a Szamos, az újságíró szervezetét nem, mert Melchner ellen szól. Ez a szembeállítás, minden a Szamos ellen elhangzott vádnál beszéde-sőbb.

Tartós cipőket Egri készít.
Satu-Mare, Várdomb-u. 9.

Harisnyák
és zoknikban
legnagyobb választék
ICZKOVITS
TESTVÉREKNEL
Piata Bratianu (Deák-tér)

HIREK

Gyöngyélet a katonalelet...

A katonaköteless ujoncok bevonulása.

Trianon parádlla a régi népdalt is: már nem »Októbernek elsején...«, hanem »Februárnak elsején be kell rukkolni...«
Pár aran vidám fiuk vállukon a kis katonaládával, amelyet talán már a bátyjuk is használt, berukkolnak katonának. Hangos fölük az ucca, a barna és szőke lányok érzékeny bucsut vesznek a mündérba öltözö rekrutáktól és azok mennek, ki Bucurestibe, ki Craiovdba, Constancába, sokan a szatmári, váradai kaszárnyába. Az állomáson zordarcu őrmesterek tuszkolják be a vaggonokba az ujoncokat, akiket el kell szállítani ezredeikhez, olvasás a népsort, vajjon nem hiányzik-e valaki. A mozdony fütylent, még egy utolsó bucsucskó az apától, anyától, testvértől, vagy az illmaradt »édesőtől«, aki megígéri, hogy hű marad, a míg visszajön, azután megindul a nagy gözmasina és viszi a katoná fiukat, akik elmennek, hogy megadják a királynak ami a királyé. Mintha visszatért volna a régi október elsejék derűs hangulata, a mikor le kellett tenni a kényelmes eivitrutát és bele kellett bujni az angyalbőrbe. A háborút végig verekedett öreg veteránok sőhajva gondolnak vissza rekruta-korukra és szomorúan állapítják meg, hogy az idő kegyetlenül rohan el felettük. Valamikor ők is fújták a bakanóldakal, de ma már torz mosolyra fordul aszójuk, ma már a fiaik szájából hangzik fel a nóta. Enyhe februári szél fűtgyül a fiatal katonák felett és ezer meg ezer üde torok énekl a ósdi, primitív dall: »Februárnak elsején be kell rukkolni...«. — Mintha semmi sem történt volna ezrekilencszáztizennég óta: csak a hónap neve változott...

A római kerti gősfürdő hétfőn takarítás miatt egész nap zárva. Keddtől egész héten rendszer üzem, délelőtti férfiak, dél után nők részére.

Betörés a bérpalotában.
Az elmúlt éjszakán betörők jártak a városi bérpalotában, ahol Dr. Rosenfeld Miksa ügyvéd padlásáról mintegy negyven darab női fehérneműt elloptak. A kár jelentékeny, a rendőrség nyomozza a tetteseket.

SZINHÁZ.

Kuruzsló.

(Földes Imre színműve. Repriz a szatmári színházban.)

Földes Imre darabja érdekesítő témát vetit a színpadra, riportíze van a darabnak és attól eltekintve, hogy néhol elnyújtott párbeszédekben egy kissé megbicsaklik a cselekmény izgalmassá fűti a színházi estét.

Torday Dezső orvosszigorlót (Marosi) az éhség lopásra kényszeríti. A lopást fölfedik, Tordayt lecsukják és örökre kizár-

ják az egyetemről. A lopásról tudomása volt, sőt bizonyos tekintetben részese is volt annak egy Horváth nevű kollégája, aki azonban elmenekül a büntetés alól, mert Torday magára vállalja az ügyet — Horváthnak édesanyja van meg huga, ő maga pedig talált gyermek, senkit sem keserít életének a félrecsuszása. Amíg Torday a börtönben ül, Horváth diplomát szerez, de rövid időre rá meghal.

A darab ott kezdődik, hogy Tordai kiszabadul a börtönből, egyenesen Horvátékhoz megy, értesül barátjának a haláláról — meglátja a falon függő diplomát, egy gondolat ölik eszébe: ezzel a diplomával fog ő gyógyítani, akitől elvették a lehetőséget is annak, hogy hivatásnak érzett orvosi foglalkozását folytassa. Horvátnak elmondja a szerencsétlensége történetét, hogy a fia diplomáját és írásait odaadja. A halott Horváth diplomájával tüneményes karriert fut meg Torday, akinek kiváló képességeit mindenütt honorálják, egyetemi magántanár lesz az akadémia tagjává választja. Amikor sikerének renitjén van, hirtelen lecsap a villám, egy újságíró felfedi a titkot, mint kuruzslót letartóztatják.

Ez a szűrés át van szőve szerelemmel, szociális problémákkal, lélektani megfigyelésekkel. A törvényt jólakottak hozzák, akik nem tudják, hogy milyen jogai vannak az éhségnek. A diploma és tehetség ikertestvérek, bár néha olyanok mint a számi ikrek egyik erősebb, mint a másik. A meggyógyított betegek nem hálálkodni jönnek, amikor kipattan a titok, nem megmenteni a megmentőjüket, hanem visszakövetelik a pénzüket. Ilyen megnyilatkozások, történetek szűrik át ezt a nagyon érdekes darabot. Több mint ezer meggyógyított beteg, pénzért való ostroma elől, a kuruzslónak minősített orvosprofesor életének egyetlen megmaradt színével, elhalt kollégájának a hugával Amerikába szökök. Így végződik a darab, amelynek előadása a szezon jó drámai előadásai közé tartozik. A szereplők, rendező alapos dicséretreméltó munkát végeztek.

Heti műsor:

Hétfő C. bérlet. Kuruzsló.
Kedd. Pillangó kisasszony, Marcus Ritta és István vendégszereplésével, börtölszünet, premier helyárak.

Szerda. Pillangó kisasszony. Csütörtök. Ember tragédiája. Péntek. Ember tragédiája.

Viktoria kávéház a legkellemesebb szórakozó hely, hol minden este Szirmai kítettő zenekara muzsikál.

Utlevél

Vizumokat

szerkesztés gyorsan, pontosan és legolcsóbb áron.
Futár minden nap!

Berger és Katz

utlevél vizumoztatás irada
Str. Maria (Károlyi-kör) 2.

Rosenfeld Miksa

textilnagyáruházában
a színház mellett

1000

méter angol és cseh férfi ruha és kabát

szövet

1000

méter angol és cseh női ruha, kabát és csőtme szövet mélyen lessált-tott árban kerül eladásra. Nagy raktárunk esőkken-tése céljából

prima árúinkat

minden versenyt kizáró
olcsó árakban árúsítjuk

I. gyapjú szövetek már 220 lej!

Vásznak, szőnyekek, Fpongeok, flanelk, béke-belt minőség rendkívül olcsón szereshetők be.

Menyasszonyi kelengyékét művészi kivitelben szállítunk.

Alapítva 1887. Telefon: 157

! Elegáns !!
uri fehérnemű
Iczkovits
Testvérek
P. Bratianu (Deák-tér)

Hangos hirdetéssel
nem lehet mindenkit
kielégíteni.
Bérdélyi cipész
hó, sár cipő javító
Stefan cel Mare (Kazinczi-u.) 4

Csak az tudja meg, hogy
utlevelek
vizumozását a mindennemű
közvetítést a leggyorsabban
s legbiztosabban eszközöl
Lebovits
Bathányi-u. 1. Telefon 228.

Üzlet átépítés folytán
a raktáron levő
Gyermek játékokat
és
Diszmiárakat
minden elfogadható áron
kiárúsítjuk.
Fekete Vasudvarban
P. Bratianu 8. Telefon 72.

Utlevél vizumokat sze-
rez gyorsan és
pontosan futár
vasárnap
szerdán és pénteken.
TEVJOVITS Satu-Mare,
Piata Bratianu, Dácia udvar.

Nyomatott: Morvai János könyvnyomdájában Satu-Mare.